

# NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

**Előfizetési árak:** Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknél, körjegyzőknél és tanítóknál 8 kor.  
**Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

**Dr. Tóth János.**

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

**Hirdetési árak:** Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fill.

## Az alispán elleni harc.

A nyitramegyei szabadelvűpárt egy csoportja részéről Markhot Gyula alispán ellen indított személyes harc a múlt napokban új fordulatot vett.

Az a három liberális képviselő ugyanis, Vietorisz Miklós, dr. Szulyovszky Dezső és dr. Janits Imre, a kik Markhothoz a szabadelvűpárt október 28-án tartott értekezletén elmondott beszéde miatt nyilvános elégtételt követelő nyílt levelet intéztek, és a kiknek Markhot válaszul beszédének a hiteles szövegét küldötte meg, viszonzválaszukban az alispán eljárását *tisztességtelennek*, a szabadelvűpárt értekezletén tett kijelentéseit pedig *hitvány rágalomnak* nyilvánították.

Ezzel most már ebből a hónapok óta dúló harcból egy a szabadelvűpárt túlnyomó nagy többsége és a vármegye közönsége ellen intézett támadás fejlődött ki.

Markhot Gyula politikai pártállására nézve a szabadelvűpárt embere, ennek a pártnak a zöme, élén a főispánnal, bizik benne és őt hű pártembernek tartja, ugyanennek a többségnek egyhangú bizalma jelölte őt az utolsó tisztújításkor az alispáni székre, melyre azután az ellenzék hozzájárulásával is megválasztott,

ugyanezen szabadelvűpárti nagy többség rendezett neki október 28-án nagy óvációt, szavazott neki az ellenzékkel együtt bizalmat az őszi közgyűlésen, ennek a többségnek legkiválóbb emberei, összes előkelőségei, ismét a főispánnal élükön, helyeselték úgy az értekezleten, mint a közgyűlésen elmondott beszédét, tapsoltak kijelentéseinek.

Óvációt rendeztek, helyeselték, bizalmat szavaztak egy embernek, a kinek az eljárását a szabadelvű többséggel nem tartó liberális képviselők ország-világ előtt tisztességtelennek nyilatkoztatják ki! És melyik eljárását? Azt, mely a legszigorúbb következetességgel folyik a szabadelvűpárt értekezletén történt dolgokból.

Az ezen az értekezleten mondott beszéde ugyanis nem jutott egészen hiteles szövegben a nyilvánosságra. Nem azt mondotta Markhot: „Ne kívánják azok az urak, hogy fellebbentsem a fátyolt és leleplezzem a sötét dolgokat, melyeket a fátyol takar, mert onnan olyan undorító illat törne elő, amelytől a párt megbödulna.“ Hanem így fejezte ki magát: „Ne hangoztassák azok, a kik ezt annyira hántorgatják, hogy politikai magamtartásáról fellebbentik a fátyolt... Én nekem nem fátyolt kellene fellebbentennem. Arra a sötétségre, mely most elle-

nem támad, vastag nemez van borítva, hogy jól eltakarja a hátteret. De ha ez a nemez egyszer szét lesz lebbentve az *önérdek kohójának* oly főztje fogja szétárasztani undorító illatát, hogy elkábultól a párt“

A beszédnek helytelenül idézett szövege alapján kértek Markhotól az ő ellenfelei elégtételt. Ő erre azzal felelt, hogy megküldte nekik beszédét hiteles szövegben. Ez olyan eljárás, melyhez a tisztesség szempontjából szó nem férhet. Mi, a kik politikai ellenfelei vagyunk Markhotnak, kénytelenek vagyunk helyeselni az eljárását, mely nemcsak a tisztesség szempontjából korrekt, hanem férfias is volt.

Annál inkább helyesli — így gondoljuk mi — ezt az eljárást a szabadelvűpártnak az a része, az a túlnyomó nagy többség, mely az október 28-iki értekezleten az alispán mellett tüntetett és a védelmére elmondott beszédet helyeslő tudomásul vette. Hiszen azzal, hogy Markhot hitelesen közzétette az értekezleten elmondott beszédét, csak az értekezlet intencióinak tett eleget, mely bizonyára nem akart bujkálni az ott történetekkel, hanem inkább nagyon is kívánta, akarta, hogy a mi ott elhangzik, azt a nagy nyilvánosság is meghallja.

## A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

### A szellemek gyűlése.

(A nyitrai megyeházán.)

A nyitrai megyeházán a nagyteremben ott vannak kifüggesztve a következő megyei jelesek életnagyságú arcképei: Rudnay Sándor, bíboros, gróf Forgách Miklós, báró Malonyay János, b. Jeszenák János, gróf Csáky László és a haza bölese, Deák Ferenc. Ezek az urak mind végig hallgatják a megyeházi tárgyalásokat. Gálában, kardosan, feszes magatartással nézik végig a bizottmány gyűléseit s mikor már vége van, a terem kiürül s közelget az éjféli, a szellemek órája, az alakok kilépnek a keretből és kedélyesen diskurálnak a hallottak felett.

Rudnay bíboros leveti tágas bibornoki köpenyét, melynek hermelin-gallérja ugyanis nagy meletet fejleszt. Báró Malonyay János az ablak előtt levő padra fekteti kacagányos mentéjét s fiatalos jókedvvel összeüti sarkantyúját. — Hej, eminentissime Domine, hol vannak azok az idők, mikor eminentiád plebános korában azokat a híres korosi tractamentumokat adta! A felvármegye fiatalága összejött ott a tapolcsányi tisztekkel.

Olyan paripái voltak, hogy Korosról egy hajtszra jutott Nagy-Szombatba, hogy a tapolcsányi garnizon főhercege is megirigyelte.

— Jó gyerekek voltatok öcsém uram — mondá Rudnay Sándor. — Mindig szerettem a fiatalságot, kivált a ki oly tiszta magyar ember volt, mint te Janikám. Esztergomi primás koromban csak csóváltam a fejem, mikor hallottam, hogy te elrendelted, hogy magyarul vezessék a gyűlés jegyzőkönyveit.

— Persze, hogy eirendeltem, veté hozzá Malonyay, — pedig jobban tudtam deakul, mint magyarul. De hát a huszas évek végén, mikor Vörösmarty első babérai teremtek, csupa forrongás volt a nemzet. Még az is magyarnak vallotta magát, a ki egy kukkot sem tudott magyarul.

— Az mind semmi — veté hozzá gróf Forgách Miklós. Mikor 1777-ben főispán lettem s Batthyányi primás installált a nyitrai püspöki várban, mint a vármegyének első civil főispánját, első magyar beköszöntőre a nemesség oly retentő „Vivat“ kiáltásokban tört ki, hogy csaknem összedőltek a püspöki ebédlő falai.

— Ne dicsekedjék urambátyám, nem kegyelmed volt az első, a ki az első magyar beköszöntőt mondotta, mint nyitrai főispán, — jegyzé meg Rudnay Sándor neki. Már kegyelmed előtt Gusztinyi

az utolsó püspök-főispán szintén magyarul mondotta beköszöntőjét a ns. vármegyéhez.

— Ne vitatkozzunk most ezek felett, — vágott közbe gróf Csáky László, a legfiatalabbik főispán. Beszéljük meg a vármegye mostani állapotát. Mit szólnak az urak a Markhot-hecchez?

— Én nem ismerem, — veté oda Malonyay, — én csak annyit tudok, amit itt a vármegyeháza közgyűlésén hallottam.

— De ezt már beszéljük meg komolyan, — mondá Deák Ferenc, — miután ő is levetette fekete prémes sötét mentéjét, melyben úgy néz ki, mint valami református tiszteletes, pedig pópista volt egész életében. — Válasszunk elnököt az értekezletre, — mondá Deák.

— Helyes, jegyzé meg gróf Csáky, a társaság legfiatalabb s az egykori Deák-párt tagja, s én azt ajánlom, hogy válasszunk meg elnökül Deák Ferencet, „a haza bölesét“.

— Fiatal az még ahhoz, — veté oda az ellenzéki báró Jeszenák János, — ki Deákra kissé neheztelt, hogy visszavonult 1849-ben, s azért még a vármegyeház képen is mai napig hátat fordít neki. Most is pecsovicsnak tartja.

Rudnay kardinális azt ajánlja, hogy válasszák meg elnökül a legöregebbet, gróf Forgách Miklós, az első civil főispánt.

A szabadelvűpártnak éppen ezért teljesen azonosítania kell magát Markhot eljárásával és így azzal a sértéssel is, melyet Markhot a három liberális képviselőtől szenvedett. Közösen kell most már a sértők ellen a megtorló lépéseket megtenniök.

De van még folytatása a dolognak. A szabadelvűpárt tapsolt azoknak a kijelentéseknek, melyeket Victorisz Miklós és társai hitvány rágalmaknak nyilvánítanak. Ez ám a furcsa komédia!

Mindezek azonban a szabadelvűpárt házi dolgai. Meglátjuk, milyen virtussal fogják megtorolni a szemökbe vágott erős sértéseket. Tegyenek a liberális urak bármít, a vármegye közönsége nem tűrheti, hogy az alispánját bárki is tisztességtelennek és hitvány rágalmazónak nyilvánítsa. Markhot köztisztviselő, első embere a vármegye közönségének, az ő hivatalos becsülete és tisztessége egészen a vármegyéé, az ő egyéni becsülete és tisztessége pedig az övé, meg a vármegyéé is. Tisztességtelen embert, hitvány rágalmazót, lenne bár még olyan portentum, birna bár az egész országra kiterjedő összeköttetésekkel, ranggal, vagyonnal, egy törvényhatóság sem tűrhetne meg az alispáni székben.

Sem több, sem kevesebb az, a mit most a vármegye közönségének Markhotól követelnie kell, mint hogy indítson sajtópört Victorisz Miklós és társai ellen. Pár-bajozással, sajnós, hogy arra kerül a dolog, ilyen természetű becsületbeli ügyet még akkor sem lehetne elintézni, ha az tisztán magánjellegű volna. Egy összeszóalkozás, arcul ütés után szokás igénybe venni az elintézésnek azt a módját, melyet lovagias elégtételnek neveznek, de a ki ellen higgadt megfontolással, újságcikkben a tisztességtelenségnek és rágalmazásnak vádját emelik, az a becsületvédelemnek most dívó fogalmai szerint is csak a bíróságnál kereshet és találhat méltó elégtételt.

— No már abból semmi sem lesz, eminentissime! — vágott közbe Deák Ferenc. — Ecclesia praecedit. Én ugyan csak vendég vagyok onök között, de azért azt mondom, hogy a kardinális legyen az elnök, mert ezek a fiatalabbak ambíciózusok, s nem igen engednek az öregeknek. Aztán mindegyiknek kard van az oldalán. Még baj támadna belőle. Kivált a fiatalok karja erősebb, mint az öregeké.

Gr. Forgách is hozzájárult, habár br. Jeszenák éppen őt szerette volna elnökül és ellenzéki vértáskánál fogva, meg azért is, mert lutheranus, csak fogai között mormogott: — Még mindig az előjogok! Hát azért szenvedtem én 1849-ben vértanúi halált. — De látván, hogy nézetével egyedül maradt, belenyugodott. Referensnek, mint a mai viszonyokhoz legközelebb állót, gróf Csáky Lászlót választották meg.

Én Markhotot csak mint deákot ismerem, kezdé Csáky László gr., apja az én időmben volt alispán. De jól emlékszem Janits-sal egyszer úgy összezörrentek az iskolában, hogy késsel mentek egymásnak. És ha atyja nem alispán, hát nem tudom mi történt volna akkor.

— Ah, deák stikli! — jegyzé meg kiesinylőleg Deák, — ki fog ilyeneken fenakadni.

— Hiszen én is annak tartom, viszonzá

A sajtópör, mely a jelen esetben elkerülhetetlen, érdekes kulissza-titkokról fogja fellebbenteni azt a sokat emlegetett fátyolt, korrigált kitejézés szerint, vastag nemezt. Mi ezekre a titkokra nem vagyunk kíváncsiak, de a vármegye alispánjának becsületét az ellene intézett támadásokkal szemben a birói ítélet igazságának fényében tisztának akarjuk látni.

**A király neheztelesége.** Ő felsége a király budapesti, illetőleg gödöllői útját ismételtén elhalasztotta, s valószínű, hogy végleg el fogja ejteni. E napokban irták a lapok, hogy a felség délvidékre készül, mely hír annál feltűnőbb, mivel a király egészségi állapotáról semmit sem hallottunk, a mi a délvidékre való utazásának a magyarázatát adná.

A délvidékre való utazás valószínűleg csak hírlapi mese, az azonban már nyílt titok, hogy a felség nehezteles ezért marad el ezidén az országban való szokásos őszi tartózkodása. A nehezteles oka sok kisebb-nagyobb dologban és incidensben rejlik. Több körülmény kedvezőtlen alakulása idézte elő annak az anyagnak az összehalmozódását, mely a király érzelmi diszpozíciójára lehangoló benyomást gyakorolt.

A kiegyezés kérdésében elért eredmény egyenlő a teljes meddőséggel. Ha meg is állapodott a két főminiszter több pontra nézve, fenmaradt még mindig a tételek egész koplexuma, melyeknél az ellentétes álláspontok megegyeztetése még a felségnek a tanácskozásokban való személyes részvétele mellett is lehetetlen volt. Az egyezkedési tárgyalások folyása ezenkívül nem nyújt sok reményt arra nézve, hogy a később folytatandó tárgyalások alatt az ellentétes érdekek kiegyenlítése több sikerrel fog járni. Ez már magában véve olyan körülmény, mely királyunkban aggodalmakat kelt, mert ő a gazdasági kiegyezést a dualisztikus szervezet egyik létfeltételének tartja.

Ehhez járul még a póttartalékosokra vonatkozó katonai javaslat bukása, a Kossuth-kultusznak erősebb megnyilvánulása, melynek igazi értelmét a magyar kormányférfiak a koronának megmagyarázni vagy nem merték, vagy nem akarták, hogy a dynasztikus hűséget a maguk és a szabadelvűpárt számára lefoglalhassák, az ezen kultusszal kétségtelenül üzött visszaélések, a kolosvári izetlen tüntetések, mindezek bizonyára nem voltak alkalmasak arra, hogy a kiegyezési tárgyalások alatt keletkezett borongós hangulat a király szívéből elszálljon.

Bár ez a kis boru csak muló jellegű, mert az a rajongó szeretet, melylyel a korona fenkölt viselőjét környezi, attöri majd könnyűszerrel a király és a nemzet közé ereszkedett fellegeeskét, mégis őszintén kell sajnálnia minden magyar embernek azt a pillanatnyi hófok-súlye-

dést, mely a király érzelmeinek bensőségeiben és királyi kegy külső nyilvánulásaiban beállott.

Ilyen hangulat-változásoknak nem volna kitéve az ország, ha a liberális kormányok el nem mulasztották volna a korona viselőjét gondosan előkészíteni arra a gazdasági és politikai függetlenségre, melyhez az országot éppen az 1867-ben megalapozott jogviszonyok fejlődése feltartóztatlanul közelebb hozza. Hanem hát a liberális kormányok örökösen alkudoztak, az ország gazdasági és politikai érdekeinek kárára Bécsnek engedményeket tettek, hogy az uralmukat fentarthassák. Ezzel éppen a magyar kormányok hozzászoktatták a bécsi politikusokat ahhoz, hogy Magyarországot Ausztria gyarmatának és „ungarische Provinz“-nak tekinték. — Ezeknek most már nem nehéz intriguálni Magyarországot ellen, és a korona viselője előtt az ország jogos követeléseit úgy feltüntetni, mintha azok a két állam közös érdekkörén túlterjeszkednének.

Ez is egyik eredménye a liberális politikának.

### Bresztyenszky Kálmán esete.

Közöltük már mult heti számunkban, hogy *Bresztyenszky Kálmán*, a nyitrai törvszék 1902. július havában *igatás* miatt 14 napi államfogságra és 200 koronára ítélte, ellenben a kir. tábla őt a vád alól mult hó 31-én fölmentette.

Most pótlólag ismertetjük t. olvasóinkkal a pernek adatait röviden a következőkben:

*Bresztyenszky Kálmán* 1901. évi szeptember 29-én este *Divékujfalun Rakovszky István* néppárti jelölt érdekében, a 200—300 főnyi néphez hosszabb beszédet tartott. Ezen beszédben a vád szerint ezeket is mondotta:

„*Ne féljete! sem a szolgabirtoktól, sem a jegyzőtől, sem a bírótól; azok az urak, azok a zsidók, azok a liberálisok nem bálnák tőletek az utolsó ingeteket és szűrőtöket is elvenni.*“

*Bresztyenszky Kálmán* azzal védekezett, hogy ő ezen kifejezéseket így nem használta, hanem a néppárt egyik kívánságaként fejtegette azt, hogy valamint a tisztviselőknek fizetéséből 800 frtot végrehajtás alá vonni nem szabad, úgy hozzanak olyan törvényt is, mely a kisbirtokosokat is biztosítaná az ellen, hogy akár adótartozás miatt a kincstár, akár pedig más hitelező elárvereztesse az *utolsó barazzáját* is.

*Bresztyenszkynek* beszédje több mint egy órán át tartott, s nagyon sokan hallgatták, de a följelentő és a vádló nem talált több terhelő tanut, mint *három zsidót*, a falusi bírót és egy részeg embert. Ezek ellenében pedig *hat keresztény* tanu esküvel erősítve vallotta azt, hogy B. a fenti kifejezéseket nem használta.

Csáky, de mégis néni magyarázatul szolgál a helyzet megítéléséhez. Es wird früh sauer, was ein guter Essig werden soll. Apropos! Olvasták az urak a „Magyarságot“? Megküldték Budapestről minden megyei tisztviselőnek, sőt minden hajdunak.

— Nekem is odatették a képrámához — mondá gr. Forgách, de én leragtam onnan. Én más lapot nem szoktam olvasni, csak a „*Magyar Kurir*“-t. Én arra voltam abbonálva.

— Hohóhó! Excellentissime Domine, hol van a Magyar Kurir! Eltemettük azt már régen, még valamikor a nagy kolera idején. — mondá Rudnay kardinális. — Különbben felette örvendek, mikor olvastam a „Magyarság“-ban, hogy bomlik a szabadelvűpárt Nyitramegyében. Mert mi tőrés-tagadás, — folytatá a biboros — én rokonszenvezem a néppárttal, s ha a szabadelvűpárt „bomlik“, az csak a néppárt malmára hajtja a vizet.

— Igen, azért tekint a gyűléseken oly meglepéssel mindig a néppárti oldalra eminentiad, — jegyzé meg Jeszenák báró. — Magára a főispánra rá se néz soha, pedig a dedunokáját bírja feleségül.

Azt nem mondhatnám, hogy rokonomat nem szivelem, — folytatá a biborok — de tény,

hogy jobb szeretném ha néppárti volna. Ugy-e jó szónok?!

— No már én az én Mérey Lajosomat nem adom senki fiáért, — mondá Jeszenák János. — Szívemből beszél, igazi ellenzéki. Kár, hogy mindig csak a háta mögül hallgathatom. Eminentiadnak sokkal jobb helye van; szemtől szembe néz vele.

— Tény, hogy pompás orator, különösen azóta kedvelem, hogy a megyeházon együtt tart a néppárttal, — jegyzé meg a kardinális.

— Az az én emberem, eminentissime, vágott közbe b. Malonyay. — Töröl metszett ellenzéki; olyan szépen folyik szájából a beszéd, mint a muzsikaszó. Kár, hogy nem volt közöttünk, mikor megkergettük b. Eötvös koronáért 1822-ben.

— No csak ne heveskedj megint, — csitítá a biboros — ti agyon verni akartátok akkor a király küldöttét. Mérey nem robbanó bomba, hanem csavaró prés, kinek szavai kisajtolják az igazságot. De urak, mulik az idő. Éjjel pont egy óraker vissza kell mennünk a rámába, hogy újra elfoglaljuk mozzulatlan állásunkat. Mit szólnak az urak a Markhot hechez?

— Az ördög látott ilyen vármegyét — szóla bosszúsán Deák Ferenc. — A szabadelvű közgyűlés tündetőleg tapsol az alispánnak s a vármegye

B. ezeken fölül hivatkozott még számos tanura, (kik közül neki később 19-en nyilatkozatot is állítottak ki) hogy a vizsgálat fölületes és hézagos volt, mert *Musotter* privigyei vizsgálóbíró nem jól tudott tótul, és így tévesen vette föl a tanuk vallomásait. De ez hasztalan volt. A nyitrai törvszék nem rendelte el ezen tanuknak, sőt olyanoknak sem a kihallgatását, a kik Privigyén kihallgatva sem voltak, hanem a 3 zsidó tanunak, a községi bírónak s a részeg embernek vallomásai alapján elítélte *Bresztyenszky Kálmánt*, beszédjének fenti állítólagos szövege miatt, az osztály elleni *izgatás vétsége* miatt.

Kimondotta a törvényszék, hogy a fenti kifejezésekben a szegényebb néposztálynak, a tisztviselők és a vagyonosabb osztálya elleni *gyűlöltre izgatása* foglaltatik be.

Kimondotta, hogy B.-nek beszéde a maga összehasonlításában alkalmas volt arra, hogy a féktelen kifakadások a nagy tömegben veszélyes hatást előidézzenek és a tisztviselők és vagyonosak elleni gyűlöletet előidézzék, mely gyűlöletnek egyesek kifejezést is adtak.

Ezen kifejezések pedig abban állottak, hogy a gyerekek és az asszonyok azt kiabálták másnap az utcákon: „Zsidáci Bertye sza do Hasztrdámú!” — miként ezt a felvidéken általában szokásos.

*Bresztyenszky* ezen valóban túlzott ítélet ellen felebbezett, mert ha ilyen kifejezések is tilosak lennének, akkor már minálunk a néppárti embernek nem maradna egyéb hátra, mint: „Zahlen und Maul halten!”

A pozsonyi kir. tábla az ítéletet megváltoztatta, és ez által rátanította a nyitrai tek. törvényszéket arra, hogy nálunk szabad még megkritizálni, a tisztviselőket és a zsidókat is a nélkül, hogy ezért be kellene csukadni az embert.

Elég szomorú, hogy magyar bíróságnál található olyan reakcionárius felfogás.

### Az alispán tévúton.

A lapunk első helyén szóva tett ügyre vonatkozólag igen előkelő helyről az alábbi érdekes hozzászólást tettük, melyet annál szívesebben közlünk, mivel a konklúziója egyezik a mi álláspontunkkal.

*Markhot Gyula* alispán ügye, a múlt havi megyei közgyűlés, s az azt megelőzőtt szabadelvűpárti értekezlet óta, még nagyobb, s mondjuk ki egyenesen, még piszkosabb port vert fel.

Megirtuk azt már hetekkel ezelőtt, hogy ezt az ügyet *párbajjal* elintézni nem lehet. Megirtuk azt is, hogy az alispánt *mint köztisztviselőt*

szabadelvű képviselői hitvány rágalomnak jelentik ki az alispán szavait. Hát kit képviselnek azok? Ki választotta meg azokat? Már minálunk Zalában ilyenek nem fordulhatnak elő.

Mielőtt Deák még befejezhette volna beszédét, hirtelen megszólalt a főispáni villamos csengő. A főispán hívja a hajdút. A hajdú a közgyűlési termen keresztül veszi útját a főispán szomszédos lakására és sebtében siet a nélkül, hogy világot gyújtana, mert a méltóságos úrnak valami baja lehet, hogy ilyen későn csenget.

A szellemek hallják kívülről a hajdú csoszogó lépteit. Összerezzennek, hogy még így találja őket. Hevenyében a sötétben felkapják levetett mentéiket. Csáky gróf tévedésből magára veszi Deák, ez meg Csáky piros általvetőjét. A mi nagyon különösen festene, ha a hajdú véletlenül gyertyával jönne be.

Sőt az izgékony Malonyay a sötétségben hamarjában nem tudván megtalálni a saját mentéjét, a kardinális palliuma után nyúl.

— Öcsém, azt ne bánts, keresd a halenádát, a hova tetted — mondá nevetve Rudnay. — Te ugyan jól festenél bíboros köpönyegben.

— Ha magamra húznám, senki se venné észre, hogy nem vagyok kardinális. Az arcom

támadták, ennélfogva neki nem a *személyi* oldalt, hanem *hivatalos* állását és a közérdeket kell döntő lényegűnek tekinteni. Ez utóbbi szempontokból pedig leghelyesebb megoldási módnak ajánlottuk a támadók elleni *sajtópórt*.

*Markhot Gyula* alispán nem fogadta meg a jóakaró tanácsunkat, hanem ment a maga feje, vagy talán valamely elvtársainak tanácsai után. A fejlemények mutatják, hogy *tévútra* került. Nézzük csak a történetek egymásutánját.

Köztudomású volt ugyan az egész megyében, hogy az alispánnak folytonos támadásával foglalkozó lapot, kik alapították, kik tartják fenn, kik támogatják és kik irogatnak bele, de az illetők jobbnak látták a névtelenség érdekesebb leple mögött folytatni és mérgesíteni a küzdelmet s magok helyett olyan egyéneket szerepeltetni, a kik Nyitrán teljesen ismeretlenek voltak.

A sok támadás először is egy *párbajt* szült, melynek semmi értelme és semmi hatása sem volt.

A támadók még erősebben folytatták a hirlapi harcot, a nagy közönség egy hajszállal sem tartotta az alispánt másnak, mint a párbaj előtt, és az alispán láthatta, hogy a párbaj teljesen fölösleges volt.

Mindenki belátta, hogy az ügynek megoldását más kerékvágásokba kell terelni, s ezért történt, hogy maga az alispán a szabadelvűpártnak október 28-iki értekezlete elé vitte a dolgot, a szabadelvűpárt pedig az október 29-iki megyei közgyűlés elé hozta azt.

A szabadelvűpártnak értekezletén az alispán, mint mondani szokás *kirohant*, és — a most már önmaga által közölt hiteles szöveg szerint, — egyebek között azt mondotta *saját pártjáról*: — hogy ott egyesek párterősítési ürügye alatt a *pártviszályt* idézték fel; — hogy a szabadelvűpártban nem valamennyien pártemberek, hanem *uralomra vágyók* vannak.

S az ellene intézett hirlapi támadásokról így nyilatkozott:

Arra a sötétségre, a mely most ellenem támad, vastag nemez van borítva, hogy jól el-takarja a hátteret. De ha ez a nemez egyszer szét lesz lebbentve, az *önérdek* kohójának oly főzje fogja szétárasztani undorító illatát, hogy *elkábul tőle a párt*.

A szabadelvűpárt értekezletén az alispánnak ezen kétségtelenül erős nyilatkozatát, — mint ezt a pártnak hivatalos közlönyében olvastuk:

a szabadelvűpárt mindvégig rokonszenvesen kísérte, s beszéde befejeztével *felhevített éljében* tört ki.

Másnap — október 29-én — a megyei közgyűlésen — *Markhot* alispán ismét nyilatkozott; egyebek között következőképen:

Összeállt egy kottéria, s az alispánnak személyes okokból való lerántására lapot alapítottak, lapot, mely izléstelenségében az ürülék-esatornak színvonalára ereszkedik. — Egyének kerülnek felszínre, minden *erkölcsi alap nélkül*.

Eddig a sárral dobálódzó uraságok letargiában szunnyadoztak. En képes vagyok hiva-

olyan szép sárra van borotválva, mint emineciádé. A hajam is oly fehér, mint a bíboros köpeny coboly-gallérija — jegyzé meg tréfásan Malonyay.

És lábán a sarkantyús eszima, urambátyám, mondá Jeszenák. Ki látott valaha bíbornokot sarkantyúban.

— Mit? — veté oda hetykén Malonyay. — Olyanok is voltak a közép-korban.

— Igen, igen aranyos Muki öcsém, látszik, hogy ősz hajad mellett is fiatal szeleverdi vagy. Te talán még püspöki pásztorbotomat, mely oda van támasztva a képemen, felkötnéd kard gyanánt az oldalodhoz, ha azon szíj volna, — mondá nevetve a kardinális.

Csáky László röviden ismerteti, hogy ki volt az öreg Markhot.

Ezalatt kinyílt az ajtó, a hajdú a sötétben tapogatózva ment az előtte különben is jól ismert helyen. A szellemek oda lapultak a falhoz, hogy valamiképp észre ne vegye őket. S míg odabent járt, visszaeserélték mentéiket és szép csendesen visszacompolygott ki-ki a maga keretébe. S mint-hogy nemsokára a vár toronyórája egyet ütött, nem is mozdultak többé helyükről. Ha még sikerül őket ilyen kommción rajta kapnom, hallgatózní fogok, s talán referálok róla. X.

talos pályámon sikereket felmutatni, kérem az összehasonlítást azok nagy képességeivel, a kik *nem értek el semmit*.

És a megyei közgyűlés ugyszólván egyhangúlag helyeselte az alispánnak ezen nyilatkozatait; ellene nemcsak nem beszélt, de még csak nem is szavazott senki!

Csak hogy nem azért, mintha nem lett volna más véleményen senki; nem is azért, mert időközben talán fordulat állott be a támadók működésében, hanem egyszerűen azért, mert az alispánnak támadói és ellenségei ugy a szabadelvűpárt értekezletén, mint a megyei közgyűlésen, mint mondani szokás *„távolittükkel tündökölték!”*

És itt közbevetőleg igazat kell adnunk az alispánnak abban, hogy ő egészen megfelelően járt el, midőn ugy a szabadelvű párt értekezletén, mint a megyei közgyűlésen, fölhitva a támadókat, álljanak elő kifogásaikkal, a megyei közgyűlésen; álljanak elő vádjaukkal a tárgysorozat folyamán; ő elvárja a vitát.

Nem tették. A szabadelvű párt értekezletén azért nem tették, mert a mint ők állítják, oda meghiva nem lettek. De nem tették a megyei közgyűlésen sem, pedig oda valamennyi — a ki bizottmányi tag — meg lett hívva. Oda bátran elmehettek; ott nem történhetett bajuk, mint esetleg a szabadelvű körben, mert a főispán megvédte volna a szólásszabadságot, melyet még egy pánszláv apostollal szemben is jónak látott különösen hangsúlyozni.

Ezen „távolittél tündöklés” egyenlő volt az önleplezéssel. A megye közönsége pártkülönbség nélkül látta meg az alispán ellenségeit azokban, kik a gyűléseken részt nem vettek.

S ezen tény mindenesetre eredményszámba veendő, de csak az ügynek alaki, külső formai tartalmára nézve; magában az ügy érdemében s lényegében megoldás be nem következett. Sőt ellenkezőleg, a támadások kiélesedtek, az alispán elleni kifakadások megvastagodtak, még dorongsabbak lettek, a személyeskedések pedig tetőpontra hágtak.

Az alispánhoz *Dr. Szulyoszky Dezso*, *Dr. Janits Imre* és *Victorisz Miklós* nyílt levelet intéztek, melyben felhívták őt, nevezze meg nyíltan a személyeket és a tényeket, a kikre és a melyekre vádjait vonatkoztatta, és ezen nyílt levelet mindhárman „orsz. képviselő” minőségükben írták alá, miből azt kellene következtetni, hogy csakis ezen minőségükben érezték magukat gyanúsítottaknak, csakis ezen minőségben látták szükségét elégtételt keresni.

Ezen három orsz. képviselőnek nyílt levele bevilágított a sötét háttérbe annyiban, a mennyiben nyíltan bevallották, hogy az alispán elleni támadásokkal azonosítják magukat.

Az alispán felelt a három orsz. képviselőnek levelére. Válaszát a három képviselő nem találta kielégítőnek, és reá egy másik levélben azzal feleltek, hogy az alispánnak eljárását „*tisztességtelenség*”, kijelentéseit „*hitvány rágalomnak*” bélyegezték.

És az alispán mit tett? *Dr. Gyürky Géza* és *Clair Vilmos* urakkal néhány órára bezárkózott, és a tanácskozás eredményeül párbajra hívta ki *Victorisz Miklóst*, utóbb aztán *Dr. Janits Imrét*.

Hát ez bizony nem megoldás. És ha *Markhot Gyula* alispán úr azt hiszi, hogy most helyes uton jár, akkor alaposan csalódik.

Azt a nagy közönséget, melynek ő mint a megyének első tisztviselője szolgál, párbajokkal megnyugtanni nem lehet. Ilyen ügyekben a párbajok nem tisztáznak semmit.

A megye közönsége nem arra kíváncsi, hogy mit mondanak *Dr. Gyürky Géza*, *Clair Vilmos*, *Kubinyi Géza* és *dr. Rudnyánszky Béla* párbajsegéd urak, hanem azt akarja tudni és látni, vajjon az ő alispánja, a jognak, törvénynek és igazságnak olyan óre, védője és harcosa-e, a milyennek október 28-án és 29-én önmagát hangoztatta?

A párbaj nem hoz világosságot a fölszínre került kérdésekbe, és nem menti meg sem az alispánt további méltatlan támadásoktól, vagy mint az alispán mondotta: *lerántásoltól*, sem a megye közönségét a máris mutatkozó országos meghurcoltatástól.

Ezeknek csakis a bírói eljárás adhatja meg a kellő világosságot, csakis a *sajtópör* hozhat megnyugtató megoldást.

Föl kell ugyanis tennünk, hogy *Markhot Gyula* nemcsak mint magánszemély, hanem mint alispán is bátran néz minden kritikának a szemébe.

Föl kell tennünk azt is, hogy a miket nyilatkozataiban, beszédeiben mondott, azokat megindokolni is képes.

Tárgyalják ennél fogva az ellenfelek, nyilvánosan, a bíróság és esküdtsek tárgyilagossá színe előtt az egymás elleni vádak.

S erje büntetés a bűnöst.

A bírói ítélet a fogházban adna gondolkozni valót azoknak, a kik az alispánt alaptalanul rá-galmazzák, s a nagy közönség előtt leleplezve szégyenkezzenek azok, a kik a támadásokkal azonosítják magokat.

Vagy talán lehetne az esküdték szavazatainak más következménye is?  
Nem hiszszük. — m. p.

## Ujdonságok.

**Egyházmegyei hírek.** Blunár János rajeczi káplán megkapta a tanulmányi alap kegyuraságához tartozó zliechói plebániát. — Chilkó Pál zliechói adminisztrátor segédlelkész lett Rajecen. — Kelecsényi Béla szkacsáni plebános kineveztetett a szkacsáni kerület alesperesévé és kerületi tanfelügyelővé. (Tevékeny, s az iskolák körül erélyes és nagy érdeklődést tanúsító egykori kedves főnökünket ezen kitüntetés alkalmából melegen üdvözljük. Szerk.)

**Személyi hír.** Szalay József m. kir. pénzügyminiszteri fogalmazó az adóügykezelés megvizsgálása céljából városunkban időzik.

**Kinevezés.** Orel Géza m. kir. pénzügyi titkár igazgató-helyettes és Tagányi Nándor p. ü. titkár helyben a VIII. fizetési osztály első fokozatába léptettek elő. — Kiss Jenő p. ü. fogalmazóvá neveztetett ki a helybeli kir. pénzügyigazgatóságához.

**Eljegyzés.** Houza János, magy. államvauti ellenőr jegyet váltott Teszelszky Juliska kisasszonnyal, dr. Teszelszky József nagy-bittsei esperes plebános kedves és szeretetre méltó hugával.

**Esküvők.** Folyó hó 15-én d. e. 11 órakor esküdött örök hűséget Dr. Ötvös Béla vármegyei aljegyző Filberger Margitnak, néhai Filberger Ernő nyitrai kereskedő leányának. Az esketésnél, mely az irgalmas nővérek templomában ment végbe, mint tanúk a vőlegény részéről Dr. Thuróczy Károly kir. tanácsos, vármegyei főorvos, a menyasszony részéről pedig Mayer Karoly építész mérnök szerepeltek. A fiatal pár délután 2 órakor násztra indult. — Dr. Lúley György, aranyosmaróthi megyei aljegyző, Lúley János oszlányi főbíró fia, e hó 11-én vezette oltárhoz Znamenák Sándor, ar.-maróthi ügyvéd kedves leányát Erzsikét, Ar.-Maróthon.

**Aranylakodalom.** Ürményben e hó 9-én ünnepelte Csemniczky Lajos földbirtokos és neje szül. Szentkereszti és Bunyi Sivó Teréz házasságának 50 éves évfordulóját fia, unokái, számos rokon és a család jóbarátai részvételével. Az egyházi szertartást Bilek Rezső plebános végezte lendületes beszéd kíséretében.

**Gróf Pálffy János,** megyénk ezen széles körökben ismert nagybirtokosát Bécsben szélhűdés érte. A 73 éves főúrnak állapota aggasztó.

**Uj megyei birtokos.** Vészi Vogronicz Ödön tüzér főhadnagy és neje szül. báró Born Elfriede, az érsekújvári takarékpénztár tulajdonát képező nyitra-szegi birtokot 910.000 kor. vételáron megvették.

**A vöröskereszt nyitrai fiókja.** Az országos magyar vöröskereszt egylet nyitrai fiókja, Lóskay Gábor m. kir. honvédeztudós úr mint az egylet érdemes elnöke kezdeményezésére elhatározta, hogy f. hó 22-én szombaton a nyitrai Casinó helyiségeiben táncestélyt rendez. Tekintve a jótékony célt, remélhető, hogy a táncestély nagy látogatottságnak fog örvendeni. — Azok, kik a meghívásra igényt tartanak, de esetleges elnézésből meghívót nem kaptak, meghívójukat dr. Ötvös Béla egyleti titkárnál reklamálhatják.

**A nyitrai önkéntes tűzoltó-testület** f. évi november hó 2-án tartott ülésében Ronchetti Oszkár szakasparancsnok a testület alparancsnokává választotta meg.

**Az alispán párbaja.** Mint lapunk más helyen is említve van, Markhot Gyula alispán párbajra hívta az ellene intézett levélnek három aláíróját. A segédek abban állapodtak meg, hogy Markhot nem mind a hárommal, hanem csak egygyel köteles megvívni, a kit sorshúzás útján fognak megjelölni. A sors ezuttal dr. Janitsnak — kedvezett. A párbaj tegnap, pénteken reggel, 8 órakor volt a cinkotai erdőben, Budapest mellett. A párbajról a ma érkezett budapesti lapok részben téves értesítést hoztak. A való ez: A felek 15 másodpernyi célzási idővel élhettek. Először dr. Janits lőtt, s mint teljesen megbízható forrásunk állítja, szemmel láthatólag a levegőbe. Utána lőtt Markhot Gyula, kinek pisztolya csüthörtököt mondott. A felek kibékültek, és a lövés után beszélgettek egymással. Hogy e kibékülés csak személyes jellegű-e, vagy pedig kollektív jelentőségű, azt még e percben nem lehet megállapítani. Annyi bizonyos, hogy dr. Gyürky Géza megyei főügyész még tegnap, pénteken Budapesten maradt és tovább tárgyalt a másik két képviselővel. S midőn e sorokat írjuk, még nem érkezett vissza Budapestre. — Dr. Kramolin Viktor főispán, aki az egész párbaj kampány alatt Budapesten időzött, s az elmentéket elsímitásán fáradozott, szombaton délben érkezett vissza Budapestre.

**Nyitramegyei virilisták.** Nyitravármegye törvényhatósági bizottsága legtöbb adót fizető tagjainak névjegyzéke f. évi november hó 23-án 1903. évre megállapítván, azt az érdeklődők Kollányi Gyula vármegyei aljegyzőnél november 14-ik napjától számított 15 napon belül megtekinthetik s ellene ugyanannyi idő alatt az állandó választmány elnökénél felelőzés jogorvoslatával élhetnek.

**Két lemondás.** A szabadelvű-párt okt. 28-iki értekezletével kapcsolatosan Dr. Janits Imre orsz. képviselő folyó hó 10-én kelt levelével Dr. Kramolin Viktor főispánnak bejelentette a szabadelvűpárt alelnöki állásáról való lemondását, mivel, mint írja, az okt. 28-ika előtt jó néhány nappal történt mellőztetést csak november hó 10-én érezt meg. Mindenki kíváncsi lehet, hogy miért sajtózt fel olyan későn a képviselő úr érzékenysége? — Crausz István úrnak sem levén inyére az október 28-iki értekezlet, megeresztett ő is egy lemondást, még pedig a közigazgatási bizottsági tagságról. Ez is szép. Vele a bányászok csoportjának egy újabb alabárdosi mutatja magát a színen. Egyelőre még csak távolról mutatkozik, a míg a már közelben viaskodó elvbarátai több lelkét nem öntenek beleje. Elvégre a bátorság sem születhetik meg egy szempillantás alatt, egy kis óvatosság pedig mindig jó az embernek, a ki már egyszer alispán volt.

**Nagybirtok vásárlás.** A szokolócezi Horn Dávid tulajdonát képező nagybirtokot Blum Bernát budapesti lakos magázó megvásárolta 1.050.000 koronáért.

**Törv. hatósági tagválasztás.** Az időközben megüresedett bizottsági tagság választás útján leendő betöltése november hó 27-ik napjára tűzött ki. Választás alá kerül: Érsekújvár város I. kerületében 1904. év végeig terjedő hatályal egy, a Nyitraváros I. kerületében 1904. év végeig egy, Nyitra-Ujlakon 1907. év végeig egy, végre Ó-Turán 1907. év végeig terjedő hatályal bíró két törvényhatósági biz. tag.

**Pályázat jegyzői állásra.** A tót-megyeri jegyzői állás nyugdíjazás folytán megüresedvén, annak betöltésére pályázat hirdettetik, a kérvények folyó évi november hó 24-éig az érsekújvári járás Nagy-Surányban székelt főszolgabírához nyújtandók be. Ezen állás javadalmazása: 1000 korona készpénz fizetés, 100 korona napidíj átalány, 200 korona anyakönyvvezetői díj, természetbeni lakás és fuvar, 4 hold 446 négyszögöl szántóföld, melynek közterheit a közseg fizeti, a hiv. helyiségek fűtése, világítása, nyomtatványok, törv. gyűjtemények, rendeletek a közseget terhelik.

**A nagyapocsnányi kath. legényegylet** f. hó 9-én rendkívüli közgyűlést tartott,

melynek főtárgya volt a Sissóra távozó elnöknek, Kniha Constantnak beszámolója és búcsúzója. — Meghatottan búcsúzott az egylet buzgó elnökétől és az egylet alakítása és az egyleti otthon építése körül szerzett érdemei elismerésül, nemkülönbön azon aldozatokéért, hogy saját könyvtárának odaajándékozásával az egyleti könyvtár alapját megvetette, a közgyűlés Zatkovics Alajos ügyvéd és világi elnök ajánlatára őt dísztagjai közé választotta. Ez alkalomból felemlítjük, hogy a legény-egylet nagy ünnepséggel fogja megtartani f. hó 23-án az új egyleti otthon beszentelését. 23-án este 7 órakor ünnepélyes lampionos menetben folvonulnak az egylet tagjai a régi házból az új legény-egyleti otthonba. Elhelyezkedvén a ház előtt, eléneklik a Hymnuszt, a melynek vegeztével Szecsényi Vilmos c. kanonok esp. plebános beszenteli az új épületet. A beszentelés után az egyleti induló hangjai között bevonulnak a tagok és az ünnepelő közönség a díszterembe és kezdetet veszi egy műkedvelői előadás igen változatos programmal. Ez után tánc következik.

**A betegek halála.** Dr. Babó Tivadar kórházi orvosnak f. hó 9-iki névünnepe alkalmából, a gondozása alatt levő betegosztály betegei megható módon adtak kifejezést szeretetüknek és ragaszkodásuknak. A kórterem bejáratát és a kórtermet fenyőgallyakkal, virággal és maguk készítette transzparensekkel díszítették s a vizitire érkező orvosnak a neki szerzett két csokor virágot s azok közé helyezett és sikerült kézi rajzzal díszített felköszöntőt nyújtottak át lelkes éljenzés között, míg az egyik 9 éves gyermek, ki nemzeti szalaggal volt: átövezve, felköszöntővel szóbelileg is üdvözölte.

**Uj oltáregylet a vidéken.** Alsó-Kőröskényben a buzgóságáról ismeretes, tevékeny plebános, Velcsey Antal, oltáregyletet alakított 60 taggal, kikhez bizonyára még számosan fognak csatlakozni. Az új egylet a nyitrai anyagylet fiókjainak száma ötvenre emelkedett. Jubiláris szám, melynek az egylet szívből örül, melyért az Istennek halát ad, de a melynél megállapodni nem akar. Mert miért nem lehetne a nyitrai egyházmegyének kétszer ötven oltáregylete? Az Oltáriszentség kultuszát miért nem lehetne az imádnak újabb tényeivel gyarapítani jó népünk legszélesebb rétegei között, a hitéletnek olyan nyilvánulásával, melyek az egész világon ennek a kultuszának legnépszerűbb és hogy úgy mondjuk legmodernebb eszközeit képezik? Az Úr hajlékai iránt az érdeklődést miért nem lehetne mindenütt felkelteni, a hol élő hit és az istenitiszteltben való buzgóság uralkodik? Azért arra kérjük t. paptársainkat, hassanak oda, hogy a nyitrai anyagylet fiókjainak száma folyton szaporodjék, annak dicsőségére, a kinek a szeretet minden eszközzel és módjával szolgálni tartozunk.

**Ujabb felmentés.** Az oly igazságtalanul üldözött privigei polgárok és a néppártnak ottani lelkes vezére Bresztyenszky Kálmán, a zaklató közigazgatási hatóságokkal szemben ismét fenyves elégtételt kaptak az illetékes felsőbb fórumoktól. A privigei járás főszolgabírája ugyanis Bresztyenszky Kálmánt 1901. évi szeptemoer hó 22-én választási körmenetnek hatósági engedély nélkül való rendezése által elkövetett kihágás miatt 40 kor. pénzbüntetésre ítélte, ezen ítélet II. fokban az alispán által megsemmisített és Bresztyenszky felmentett, azonban az ez ügyben tanukent kihallgatott Ulrich Sándor, Ulrich József, Melisch Ferenc, Vavro Jakab, Szurovy István, Kucharist István, Rób Nándor, Andris István és Viszocsányi Imre zenészeket privigei lakosokat a közcsendnek az utcán való történet megzavarása által elkövetett kihágásban az alispán vétkeseknek mondotta ki és őket külön-külön 20—20 kor. pénzbüntetésben elmarasztaltatta. A belügyminiszter a felelősséget folytán oda került ezen ügyben a további rendőri büntető eljárásnak beszüntetésével marasztaltakat a bírság alól felmentette, — azzal indokolván ítéletét, hogy azon cselekményök, mely szerint



Enélkül azt a kort, ezeket az Istvánféle tényeket és azok jogi alapját, valamint jelentőségét nem lehet megérteni s amint látom, történetünk ezen egyik legfelsőbb lapját, az izraelita Acsády sem értette meg.

A második füzetben, a 74—7. lapon beszéli el, hogyan lett Géza vezér fiából Istvánból király s hogy ez mily alapon tulajdonított magának rendelkezési jogot a kath. egyház szervezéséhez hazánk területén.

Pauler szerint, akinek monográfiája ma első tekintély, „Istvánt, miután Esztergomban felkenték, megkoronázták, a magyar egyház és nép riadó lelkesedéssel magyar királynak kiküldötté”.

Acsády szerint, mielőtt még pápáról és a korona-küldésről csak szó is lett volna, István magától, hivatalosan és formászerűen fölvette a királyi címet, t. i. „saját hatalomteljéből eszközölve a rangemelését”. Mert egyrészt korlátlanul, másrészt függetlenül állam uralkodójának érezte magát s a saját tekintélyéből, a maga eles kardjából merítte abbéli jogát, hogy olyan címet viseljen, minőt célszerűnek talál.

Ez aztán merész elferdítése a történelemnek!

Tudjuk, hogy már István atyját, Gézát is „král”-nak nevezték, miért nem keltezzük a magyar királyságot Gézától? Aztán István korának teljes félreismerésére vall, ha valaki azt mondja, hogy mit tehetett, s hogyan nevezhette magát István saját jogából, midőn nem arról, hanem arról volt szó, mily módon és mily jogcímen ismerik el egyenrangúnak az európai államok a magyart?

Ezt István csak vagy a császári, vagy a pápai elismerés útján nyerhette, mert az akkori népek gondolkodása a pápát nemcsak az egyházi, hanem a világi dolgokban is fontos tényezőnek tekintette, amint ezt jól tudhatná Acsády. István a pápához fordult s a pápától kapott korona adta meg neki a nemzetközileg elismert királyi tekintélyt, amint megadta volna a lengyel Boleszlónak, akinek számára eredetileg készült. Avagy honnan fejlődött a nemzeti közmegegyezés, hogy csak az a törvényes király, aki megvan koronázva?

De még érdekesebb az, hogy hogyan küszöböl ki Acsády a vallásos lelkű — de laikus — István egyházi intézkedéseiből azt a páratlan egyházi megbízatást, melyben Szilveszter a királyi apostolt részesítette. István — Acsády füzetében — mindent, érsekséget, püspökségeket magától, *önállom*, pápa nélkül állított. Együgyűségében s egyházjogi teljes járatlanságában e tekintetben pedig legfőbb bizonyítéknak azt tartja, hogy ennek így kellett lennie, mert „István sohasem kért papot a pápától”. De a patvarba! ha az az István mindent magától tehetett és tett, minek járt akkor egyáltalán az a küldöttség Rómában?

Azonban minek beszélünk azzal arábusul, aki nem tud arábusul? Ezen pár szóval csak röviden rá akartunk mutatni a nagy garral hirdett legújabb „történet” szellemére.

Dr. Dudák János.

## CSARNOK.

### Adatok a nyitra-városi plebániák történetéhez.

Írta: Vagner József.

(Folytatás.)

17. 1609—1611. **Lacza Péter.** Lelki pásztorodásának idejéből csak azon nyilatkozatát ismerjük, melylyel 1609-ben a káptalan előtt beleegyezett, hogy plebánosí javadalmához tartozó bizonyos zaborhegyi szőlő, melyet elődei éveken át elhanyagoltak és pusztulni engedtek, a káptalan által Hlava Mihálynak adassék, oly kikötéssel, hogy az 10 évig saját költségén mívelje, és csak ezen idő leteltével fizessen a plebánosnak kilencedet és tizedet. — Két év múlva kanonokká neveztetett ki és már 1612-ik évi áprilisban mint ör-kanonok szerepel. Meghalt 1627. február 27-én. (Adalékok. 193.)

18. 1613. **János,** kinek Gyöngyösi János nyitrai kanonok 1613-ik évi április 18-án kelt végrendeletében 15 ftot hagyományozott. (Adalékok. 177.)

19. 1628. **Paxi István.** 1628-ik évi február 23-án mint kanonok és nyitra-városi plebános, az esztergomi érseki szentszék rendeletére Mészáros Márton peres ügyében Sembery István

olvasó-kanonokkal tanukat vállaltott. 1631-ben betegsége miatt kanonoki javadalmáról lemondott. További életére vonatkozó adataink nincsenek. (Adalékok. 212.)

20. 1633—1634. **Kapronczay János.** 1627—1632-ig a római német magyar kollegium növendéke volt és ugyanott áldozásra szenteltetett. Egyházmegyéjébe visszatérve, Telegdy János, kalocsa érsek s a nyitrai püspökség adminisztrátora a jeles képzettségű és nagy reményű ujmisést a nyitra-városi hívek lelki vezetésével bízta meg. Azonban e magasztos hivatásának csak rövid ideig szentelhethe erejét; mert apostoli buzgalma s bátorsága, melylyel a hitigazságokat hirdette s a tévedőket az üdvösség útjára téríteni igyekezett, annyira magára vonta a más hiten levők gyűlö-

letét, hogy a közvélemény mérgezésnek tulajdonította már a következő évben történt váratlan elhunytát. (Cordara. Collegii germ. et hung. Historia. Romae 1770. p. 222.)

21. 1646. **Szentbenedeky Gáspár,** valószínűleg Nyitra született, hol a 17-ik század kezdetén ily nevű család lakott s a káptalani orsz. levéltár jegyzőkönyveiben többször említették. Mint nyitra-városi plebánossal csak egyszer, 1646-ik évi február 28-án találkozunk vele, midőn Pereszlenyi Zsuzsannát a nyitrai püspöki szentszék elé idézte meg. Még ugyanazon évben a káptalan tagja lett, hol utóbb mint gradnai főesperes, 1652-ben pedig mint helyettes olvasó-kanonok működött. Halálának évét és napját sehol sem találtam feljegyezve. (Adalékok. 230.)

## NYITRAI SERFŐZŐ ÉS MALÁTAGYÁRTÓ R.-TÁRSASÁG.

### Meghívás.

Van szerencsénk t. részvényeseinket a folyó évi november 26-án délután 3 órakor gyárhelyiségünkben tartandó

## VIII. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívni.

### Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hovaforrása iránti határozathozatal.
2. A felemeltvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. Két igazgatósági tagnak megválasztása három évre az alapszabályok 21. §-ának értelmében és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása a jövő rendes közgyűlésig terjedő egy évi időtartamra.

Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az 1901/1902. évi mérleg, a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át, a gyár incai helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében a szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg három nappal a nyitrai iparbank pénztáránál letétesse.

A nevezett pénztár a letett részvényekről elismervényt ad, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre.

Nyitra, 1902. évi november hó 8-án.

**Az igazgatóság.**

## Diszes temetkezési vállalat, első hazai ércoporsó gyári raktárral.

Üzleti helyiség: **Hid-utca 1. szám.** NYITRÁN Lakás: **Kalmár-utca 13. szám.**



Van szerencsém a mélyen tisztelt közönségnek szíves tudomására hozni, hogy az eddig Bengyák István által vezetett

### temetkezési vállalatot

Gebauer Károly ur, első hazai ércoporsó gyáros raktárát Nyitra átvettem és saját cégem alatt vezetni fogom.

Miután minden e szakmába vágó diszes felszereléssel rendelkezem, azon helyzetben vagyok, hogy a tisztelt gyászoló közönséget legjutányosabb árban szolgálhatom ki minden, a legdiszesebb temetésekhez is, tartozó árukkal. Ezen körülményt felhasználva, 2 diszes gyászkocsit is átvettem; egy disz üveges gyászkoocsit és egy diszes kék kocsit fiataloknak s azt a gyászoló feleknek ugy helyben, mint vidéken bármikor rendelkezésre bocsáthatom.

Raktáron tartok állandóan dús választékban első hazai gyártmányú különféle ércoporsókat a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, fakoporsókat, szemfedeleket, koszorúkat nagy választékban, szalagokat és így teljes temetéseket kocsival vagy a nélkül, úgy helyben, mint vidéken rendezhetek, és ezeket a legolcsóbb árban számíthatom. — Elvállalom kápolnák, termek, szobák behuzását fekete posztóval, ravatalok felállítását, hullák elszállítását, gyász testőrök és portások felállítását, szóval minden e szakmába vágó dolgok elintézését a legolcsóbb gyári árban.

A gyászoló közönség szíves pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

**Szabó Imre,**

nyitrai temetkezési vállalata.

„Védjegy.“



A római, ostendei, londoni és párisi kiállításokon aranyéremmel, díszkereszttel és díszoklevéllel kitüntetve.

**F E R E N C Z**

pálinka (sósorszesz)

**Vértes** gyógyszerész féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenképp legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyűrődészerre (massage). Kétúró sikerrel használhatók *köszvény, csúsz, meghűlések ellen, bennulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-görcs, rosszullet, fejfájás stb. ellen.* Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen.

**Valódi** csak a mellékelt **védjeggyel**. — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: *gyógyszertárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.* — Nyitrán: **Csernyák Rezső és Einczinger J. és társa** uraknál, Gálgócon: **Rosary J. és Wertheimer Ign.** uraknál, Nagy-Szűnyiban: **Fogy. Szövetkezetnél**, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

**Vértes L. Sas-gyógyszertárában, Lugoson.**

Alapított 1869-ben.

**NYITRAI NÉPBANK**

mint részvénytársaság

- elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;
- kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben;
- előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra;
- elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;
- felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

**Az igazgatóság.**

Székháza Városháztér 3. sz.

**Hirdetmények**



jutányos áron felvételnek

**NYITRAMEGYEI SZEMLE**

kiadóhivatalában

Nyitrán, Papnevelde-u.



**Jó és olcsó órák**

3 évi írásban kiállított jótállással küld magánosok részére

**Konrad János**

óra, arany és ezüst áruk kivitelű háza

**Brüx** 221. sz. (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 ftr 75 kr

Valódi ezüst-rem.-óra 5 ftr 25 kr

Valódi ezüst lánc 1 ftr 20 kr

Nickel ébresztő óra 1 ftr 75 kr

Cégem a császári és kir. sassal van kitüntetve, több kiállításon arany és ezüst érmekkel lón kitüntetve és ezekre menő elismerő levelekkel rendelkezik. (30-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.



Egyedül valódi angol

**Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrégebb bajokat. 2. Kétúró hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglehetően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Szeliden mozditja elő a székéletet s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröghadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőfögést, a szájakat s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megégetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fülfájalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K Bosznia és Hercegovina részére 460 K. Kevesebb nem küldetik széjjel. Székküldés előfizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

**Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs**

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontpedéseknek, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknek; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kinővés, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgüvelés, a lábnek járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjeggyem és cégem: **Thierry (Adolf) Limited** gyógytára az „*örangyalhoz*“ Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredménynyel járnak legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatáskülső ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezük:

**Thierry (Adolf) Limited „Örangyal-gyógyszertár“ Pregrada**

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBAH S. — Bécsben BRADY L. gyógytárakban. (32-52)



**SZUPERFOSZFÁTOT,**

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

**Kovasavas kálit**

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

**R é z g á l i c o t** (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

**„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság**

Budapest, V. Fürdő-utca 8.



**JEGYZÉKE AZ**  
**55,000** nyereménynek.  
 Legnagyobb nyeremény a legszerencésőbb esetben:  
**1.000.000** korona.

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsolatlaknak és készpénzben fizelendők.

	Korona
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
1 " "	60000
1 " "	50000
1 " "	40000
1 " "	30000
1 " "	25000
1 " "	20000
1 " "	15000
1 " "	10000
36 " "	5000
67 " "	3000
3 " "	3000
437 " "	2000
503 " "	1000
1525 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4250 " "	170
4550 " "	130
100 " "	100
4350 " "	80
3350 " "	40
<b>55,000</b> nyer. és jut. kor. összegben	<b>14.459,000</b>

## Kivaló szerencse TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk. Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

**110,000 sorsjegy 55,000**

**pénznyereménygel** sorsolattik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459.000 koronát**, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I-ső osztály eredeti sorsjegyeinek tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad (1/8) frt	—,75	vagyis	150	korona
egy negyed (1/4) "	1,50	"	3—	"
egy fél (1/2) "	3,—	"	6.—	"
egy egész (1) "	6.—	"	12.—	"

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

**f. é. november hó 20-ig**  
 bizalommal hozzánk küldeni.

## Török A. és Tsa.

bankháza Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték osztályai: **Füzlet: VI., Teréz-körút 46 a. Fiókok: 1. Váci-körút 4. 2. Múzeum-körút II. 3. Erzsébet-körút 54.**

**Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Pontos cím:

Az összeget ..... kor. összegben utánvételezni kérem  
 — postautalvánnyal küldöm — mellékelem bankjegyekben (bélyegekből). — A nem tetsző törleendő!

## Himző-munkákra

kiválóan alkalmas

PFaff-varrógépeit

ajánlja

Szlávik Konstantin Nyitra,  
 Pébánya-utca 4.



A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól, **acél alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.

Erős anyagok feldolgozására, mint **ipari gépek** első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló jóállást biztosítok. **Javításokat elfogadok. Árjegyzék ingyen.**

Kiváló tisztelettel **Szlávik Konstantin,**  
 2-10. mechanikus, optikus.

Vértes-féle sóborszesz  
 minden házban szükséges.

## SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és

európai nemes gyökeres és sima veszők mélyen leszállított áron. **Oltványok ezre 90-100 frt.** Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felelne, úgy az oda- és visszaszállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenik ebbeli szükségletét az én költségemen bázához szállítva tekintheti meg.

## ÉLŐKERÍTÉS.

**Gleditschia csemeték és magvak.**

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmitféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kuleszal zárhatók. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek.** Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatú díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

**Diócssemeték.** Kétéves, óriási jövedelmet biztosító oltvánál fogva, ennek tenyészése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: **Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep**  
 Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 3-20.

## FELTÜNŐ UJDONSÁG!

# Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

## SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.